

Journalistutbildning på undantag

Trots att det blodiga och långvariga inbördeskriget på Sri Lanka tog slut för snart fem år sedan blir situationen för journalister i landet allt sämre och landet är den demokrati i världen som hamnar längst ner på Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex. Det senaste decenniet har det skett nio ouppklarade journalistmord och 26 journalister har de senaste fem åren tvingats i exil. Mitt i allt detta finns det vid universitetet i Jaffna, norra Sri Lanka, en journalistutbildning riktad till landets tamiler.

TEXT OCH FOTO: DANIEL BREECE

PÅ EN BAKGATA i Jaffna, inklämd mellan ruckel och plåtskjul, med en ödetomt och en svetsverkstad som närmsta granne, ligger ett taggtrådsomgärdat betonghus som huserar MRTC, *Media resource and training center*. Stämningen ter sig lika informell som på ett svenskt universitet och det sjuder av aktivitet. Några av andraårsstudenterna är ute och gör en dokumentär om hundra av Jaffnas hindutempel. Ettorna är iväg på studiebesök på ett franskt institut och i en av undervisningssalarna håller läraren och skolans nuvarande föreståndare Thevananth Thevanayagam en workshop om journalistik för grundskollärare.

– Kriget ledde till en polariserad och alltmer onyanserad nyhetsrapportering med singaleser på ena sidan och tamiler på andra. Professionalismen och neutraliteten gick helt enkelt förlorad. MRTC startades som ett demokratiprojekt, för att försöka påverka utvecklingen och utbilda en mer professionell yrkeskår, säger Thevananth Thevanayagam.

UNDER VAPENVILAN som inleddes 2002 fanns det efter 20 års krig en politisk vilja till något annat och en stor förhoppning om en förhandlad fred. FN-organet Unesco tog då, som svar på en direkt förfrågan från den dåvarande premiärministern Ranil Wickremasinghe, initiativet till att starta MRTC. Sedan dess drivs skolan som en externt

finansierad och delvis fristående del av Jaffnas universitet. Med bistånd från Norge och Danmark samt med stöd av Sida började det svenska medieinstitutet Fojo, som är den del av Linnéuniversitetet, 2007 engagera sig i MRTC.

– Kunskaperna utifrån har varit avgörande, hade vi inte haft det stöd vi har så hade vi inte varit i närheten av det vi är idag, säger Thevananth Thevanayagam.

HEMMA I SVERIGE beskriver Johan Romare, internationell projektledare på Fojo, projektet som en rättighetsbaserad del av svensk utrikespolitik.

– Fria och oberoende medier är en mänsklig rättighet, i de länder där dessa är begränsade så är det vår skyldighet att hjälpa till.

När Fojo påbörjade sitt engagemang i MRTC hade vapenvilan reducerats till ett minne, kriget rasade på nytt och Jaffna utgjorde mer eller mindre dess epicentrum. Staden är fortfarande delvis militariserad, något som främst märks genom att var och varannan korsning fortfarande står under militär bevakning.

FOTO: MARIA WINSÖ

Johan Romare, internationell projektledare, Fojo.

– **DET ÄR ÄNDÅ** enorm skillnad idag jämfört med hur det var under kriget. Jaffna besköts då av artillerield varje natt, dödspatruller mördade i skydd av mörkret och på gatorna låg det lik. I den här situationen fick många unga människor genom MRTC möjlighet till en journalistutbildning, säger Johan Romare som tidigare bodde i Jaffna för att jobba med skolan.

Samtidigt utsätter och framför allt utsatte sig studenterna för en risk. Sent en kväll i juli 2007 blev den 22-åriga studenten Nilakshan Sahapavan, dödad, skjuten utanför sitt hem. Även om riskerna är mindre idag så händer det att studenter attackerades. Den senaste allvarliga incidenten skedde i november 2012 då studenter från MRTC var på plats för att rapportera under en protest på universitetsområdet i Jaffna. Det var bara en övning och inget var tänkt för publicering. Sex studenter, både tjejer och killar, blev attackerade och slagna av militär och polis. För att slippa problem och trakasserier undviker studenterna idag känsliga ämnen och situationer och håller låg profil när de använder kameror. Något som oundvikligen leder till en form av självensur, redan under utbildningen. Thevananth Thevanayagam betonar att skolan uppmuntrar eleverna att vara opartiska, men att den polariserade och politiserade situationen i landet gör det lättare sagt än gjort.

► forts. sid 20

” När jag tog över som föreståndare för snart tre år sedan angreps jag från flera håll. Jag smutskastades å ena sidan på hemsidor som stödde de tamilska tigrarna som skrev att jag stödde regeringen, regeringstrognna hängde å andra sidan ut mig som en tamilsk nationalist.

Thevananth Thevanayagam,
föreståndare MRTC

” Vi vill avslöja korruption, jobba med kvinnofrågor och lyfta upp de frågor som är viktiga för oss tamiler och den verklighet många lever i, samtidigt är det viktigt att vi som journalister är med och skapar förståelse mellan olika grupper.

Sarmila Stanlygunaranam,
student vid MRTC

– **NÄR JAG TOG ÖVER** som föreståndare för snart tre år sedan angreps jag från flera håll. Jag smutskastades å ena sidan på hemsidor som stödde de tamilska tigrarna som skrev att jag stödde regeringen, regeringstroga hängde å andra sidan ut mig som en tamilsk nationalist. Men okej, om nu båda parterna attackerar mig, då måste jag ju vara en neutral part.

Thevananth Thevanayagam suckar uppgivet och säger att situationen gör honom frustrerad.

– Jag vet ju vad jag tycker, men det är svårt att göra något åt. Om vi provocerar skapar det bara mer problem så det är bättre att hålla låg profil. Samtidigt kan jag inte bara trycka ner mina känslor inför situationen, så jag skriver pjäser. Det är min kanal för att uttrycka och bearbeta mina undertryckta känslor, men studenterna? Vilka är deras verktyg?

STUDENTERNA KIRUTHIKA Ninth och Sarmila Stanlygunaranam är båda i tjugoårsåldern och verkar trots riskerna och situationen i landet helt fokuserade på vad de själva vill som journalister, ambitioner som får Janne Josefsson att blekna i jämförelse.

– Vi vill avslöja korruption, jobba med kvinnofrågor och lyfta upp de frå-

gor som är viktiga för oss tamiler och den verklighet många lever i, samtidigt är det viktigt att vi som journalister är med och skapar förståelse mellan olika grupper.

– Med självförtroende kan man göra allt, tillägger Sarmila Stanlygunaranam.

FOJOS ENGAGEMANG i MRTC har gradvis fasats ut och upphörde rent formellt i maj förra året, men skolan har genom norska och danska biståndspengar finansiering i ytterligare två år. Johan Romare menar att donationsbaserade verksamheter omöjliga kan bli långsiktiga så målet har alltid varit att försöka få in verksamheten på universitetet fullt ut, något som nu tycks bli verklighet. I oktober 2013 beslutade Sri Lankas motsvarighet till utbildningsdepartementet att universitetet i Jaffna nu ska få möjligheten att ge kandidat- och masterexamen i mediastudier. I praktiken innebär det att universitetet nu kan skapa fasta tjänster för lärare i journalistik samt en permanent institution för mediastudier på fakulteten. För att underlätta fortsatt internationell närvaro, något som fortfarande är viktigt, har universitetet i Jaffna och Linnéuniversitetet nyligen skrivit ett samförståndsavtal om ett akademiskt utbytesprogram

Är det inte då paradoxalt att ett auktoritärt land som Sri Lanka tillåter en universitetsutbildning i journalistik?

– Det vittnar om att det trots allt finns någon form av autonomi och goda krafter, säger Johan Romare.

– Som en form av akademisk motståndsrörelse. ●

FAKTA

MRTC:

Den enda journalistutbildningen med praktisk inriktning på norra Sri Lanka. Utbildningen är tvåårig och leder till ett universitetsdiplom i journalistik. På universitetet finns i dagsläget även en helt teoretisk medieutbildning som kan läsas som ett komplement till en existerande examen. Universitetsutbildning är gratis på Sri Lanka men studenterna på MRTC betalar en avgift på cirka 1 000 kronor för hela utbildningen.

Fojo: Har sedan millennieskiftet stöttat flera olika projekt på Sri Lanka, framför allt landets pressinstitut SLPI, har stöttat MRTC bland annat genom att utbilda personal och hjälpa dem bygga radio- och tv-studior.